

Þjóðvangur

thomas skinnemoen og anders bjørneseth
diplomoppgave

forarbeid

the competition project is like an offering to architecture

Louis I. Kahn

innhold

innledning

- hva
- hvorfor

arkitektkonkurransen

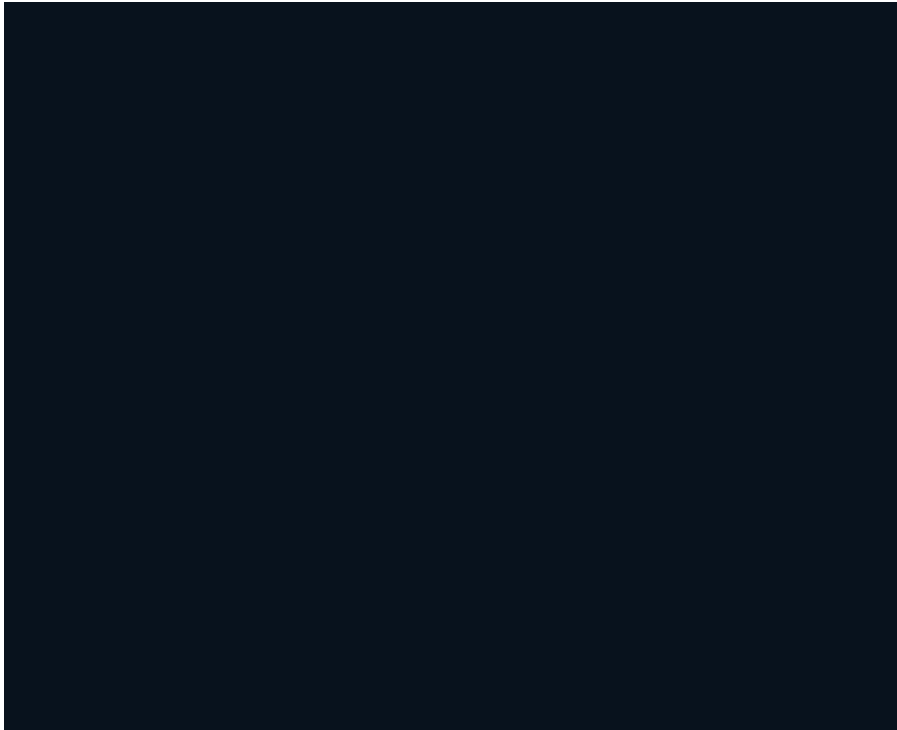
- om konkurransene
- konkurransens historie
- dagens situasjon

program

- premisser
- konkurransesprogrammet

veien videre

- utsikter
- metode
- kilder
- nettsteder for utlysning av arkitektkonkurranser
- kontakt

situasjonsplan

innledning

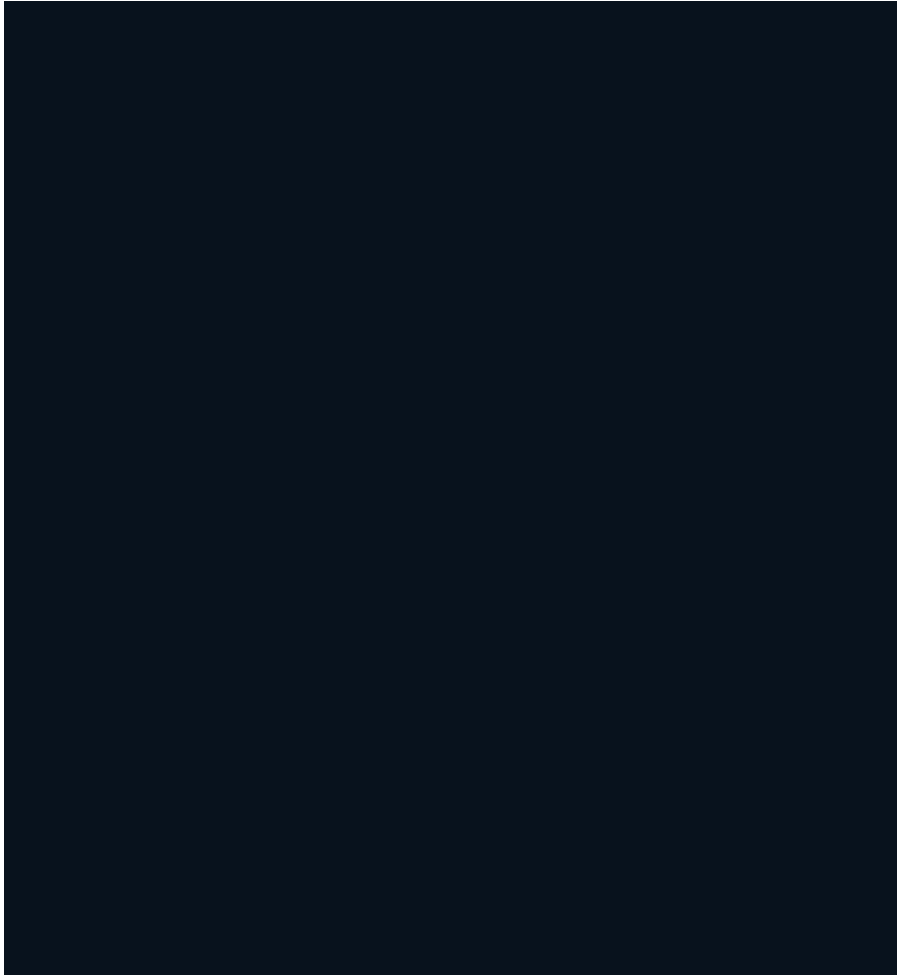
hva

Vi ønsker å ta utgangspunkt i en arkitektkonkurranse, og benytte det tilhørende programmet som grunnlaget for vår diplomoppgave. Kan en diplomoppgave være relevant når man lar forberedelsene og det velkjente samfunnsmotivet vike til fordel for en mer spontan og leken arbeidsmetodikk?

Det er ikke vår intensjon å gjøre et prosjekteringsarbeid som et “praktisk eksempel” i en ellers teoretisk basert oppgave. Vi er mindre interessert i å reflektere rundt eventuelle forskjeller mellom akademisk og profesjonelt arbeid, og mer opptatt av det å selv utvikle metoder for kreativt arbeid som lar oss skape velartikulert arkitektur.

Det er viktig at oppgaven benytter konkurranseformen som grunnlag for et diplomarbeid med fokus på prosjektering, og ikke noe annet. Konkurranseformatet kan tenkes å videre påvirke andre deler av vår fremgangsmåte, men da heller i en progressiv og konseptuell modus operandi preget av hurtighet og lekenhet.

Vi ønsker å gjøre dette til en prosjekteringsoppgave som inspirerer, provoserer, overrasker og engasjerer.

plantegning

hvorfor

Hvorfor velge en konkurranse som ikke engang er utlyst, når man i god tid før oppstart kan gjøre grundige undersøkelser og analyser, og derigjennom nå lengre i det endelige presentasjonsmaterialet?

Det er nettopp uforutsigbarheten som er interessant. Det å utvikle en evne til raskt å forstå og svare på en situasjon og et program er viktig.

Konkurransen som arbeidsform har muligheten til å invitere profesjonsutøverer til å utforske og fremstille radikale forslag som ellers ikke ville kommet hverken til bevissthetens eller skrivebordets overflate. Dette følger ikke bare av innbyders mulighet til å fremstille djerve problemstillinger, men også av de overordnede rammene rundt det kreative arbeidet. Mange har skrevet om hvilke forutsetninger og premisser som er mest nærende for innovasjon, men man nevner ofte en kombinasjon av høy usikkerhet, muligheten for stor gevinst, og lite inngripen fra autoritære krefter. Det er lett å kjenne igjen arkitektkonkurransen som et godt eksempel for disse omstendighetene.

" Innovation occurs in pulses or surges of innovation when uncertainty is great, potential is high, and controls are weak, so that novel recombinations can form. This is the phase of reorganization where low connectedness allows unexpected combinations of previously isolated or constrained innovations that can nucleate new opportunity "

Crawford S. Holling

arkitektkonkurransen

om konkurransene

antall åpne plan- og designkonkurranser:	8
snitt tid mellom kunngjøring og innlevering:	94 dager
snitt antall innleverte bidrag:	54

tallene er basert på NALs arkiv fra 2015

I Norge lyses det årlig ut mellom 15 og 30 plan - og designkonkurranser, avhengig både av tilfeldigheter og overordnede samfunskonjunkturer. Av disse er om lag en tredel åpne konkurranser, mens de resterende er begrenset gjennom en eller annen form for prekvalifisering. Anbudskonkurranser og parallelloppdrag er andre konkurranseformer, men disse er nesten uten unntak begrensede.

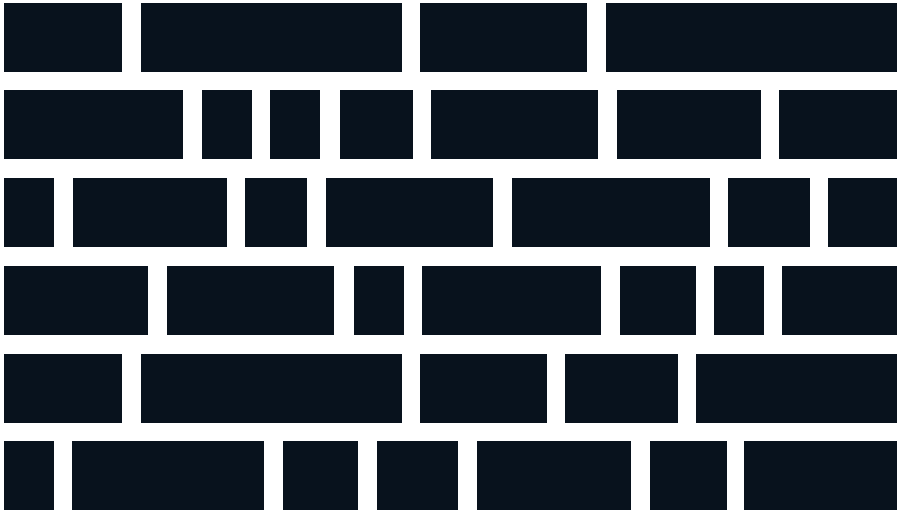
I de aller fleste tilfeller vil utfallet av en arkitektkonkurranse være til det beste for innbyder og byggherre, i den forstand at konkurransen får frem den beste løsningen arkitektstanden klarer å prestere i den foreliggende oppgaven. Konkurransen fungerer også som en viktig plattform for læring, selv for (og kanskje spesielt for) alle de som ikke blir premiert. Som mulighet for unge arkitekter til å vise seg frem og skaffe seg oppdrag er de åpne konkurransene dessuten svært nyttige.

konkurransens historie

I norsk sammenheng regner man Trefoldighetskirken i Oslo fra 1849 som den første arkitektkonkurransen (Brochmann 1986). Arkitektkonkurransene ble så et viktig verktøy for å bygge opp kulturelle og politiske institusjoner i tiden frem mot uavhengigheten i 1905.

Etter opprettelsen av NAL i 1911 kan man som arkitektstand ta felles standpunkt i saker som angår profesjonen. I de første tiårene etter nystiftingen kjemper arkitektene en ytre kamp mot byggherrer og entreprenørstanden om definisjonsmakten over konkurransene. Blant annet diskurerer man hvem som får lov til å delta, hva slags kompensasjon som skal tildeles vinnere, osv. Samtidig foregår det på den annen side interne stridigheter om opphavsmessige og konkurransetekniske forhold, samt noe famlende og 'ad hoc'-forsøk på å utforme et konkurranse-reglement som fungerer godt.

dagens situasjon

Til arkitekters uttalte ergrelse har arkitektkonkurransene fulgt den samme forskyvningen mot formalisering og byråkratisering som man har kunnet se i samfunnet ellers. Det er ikke like lett som det en gang kanskje var å gjøre karriere fra bar bakke, og selv de etablerte sliter med å holde kompetansen sin gyldig. Kompetanse er nemlig blitt ferskvare, og mange begrensede konkurranser forutsetter at man nylig har prosjektert bygg i samme kategori for å kunne delta.

Å drive konkurransevirkosomhet i dag er i større grad blitt en internasjonal affære enn tidligere, særlig når det gjelder de åpne plan- og designkonkurransene. Om man ikke selv søker seg utover egne landegrenser, kan man være sikker på at andre vil søke seg inn, og det er ikke uvanlig at over 50 % av innleverte bidrag signeres av internasjonale forfattere.

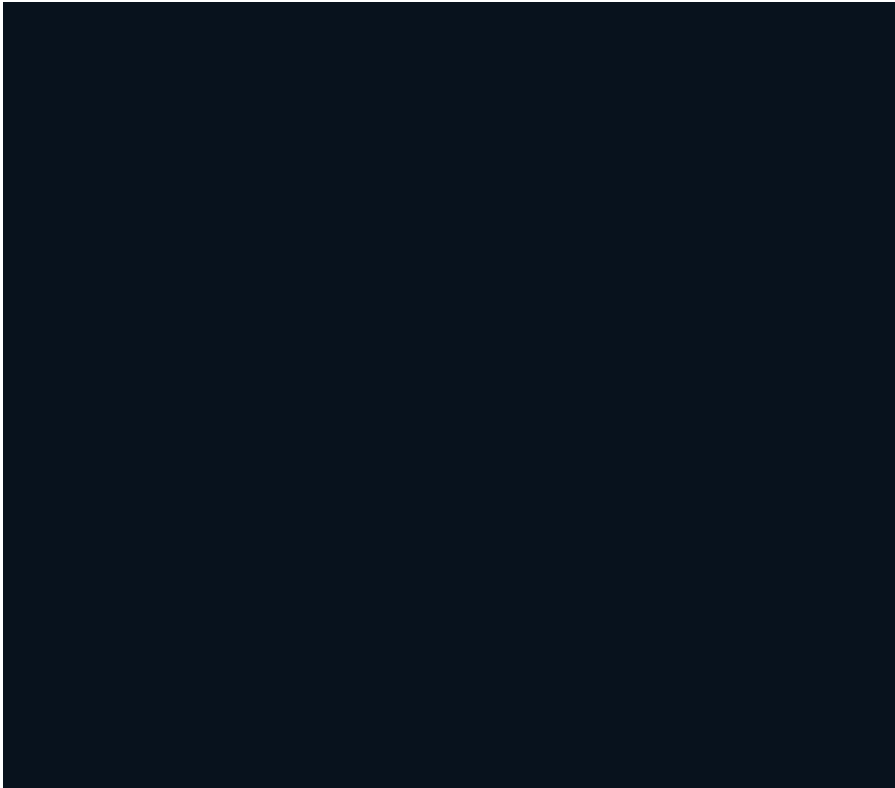
program

premisser

Tidsknapphet er et viktig karaktertrekk ved arkitektkonkurransen som arbeidsform. Dette kommer ofte til uttrykk i en kort og intensiv arbeidsperiode, begrenset både av økonomi og innleveringsfrist, men det gir også sitt utslag i tid tilgjengelig for planlegging. I tråd med en slik karakteristikk forutsettes det at endelig grunnlag for prosjekteringsoppgave velges ut ved oppstart av diplomarbeidet.

I arbeidet med å identifisere en egnet oppgave vil vi først og fremst speide etter konkurranser som inviterer til høy grad av prosjektering, og i mindre grad være på utkikk etter strategiske og byplanbaserte konkurranser. Dette kommer av at vi begge har våre faglige interesser liggende innenfor den konseptuelle og formgivende delen av arkitekturen. Det er likevel en målsetting at arbeidet foregår i en variert skala, og at spennet rommer alt fra stedlige kvaliteter til små detaljer. For samtidig å kunne være i stand til å nå langt og produsere et omfattende arbeid blir det derfor viktig å unngå konkurranser med for stor programmatisk kompleksitet.

Videre må det vurderes hvilke tematiske problemstillinger man har forutsetninger for å ta på seg. Arbeid som krever stor forhåndskunnskap om tilgrensende eller uavhengige fagfelt som eksempelvis pedagogikk og pleie vil nødvendigvis falle bort.

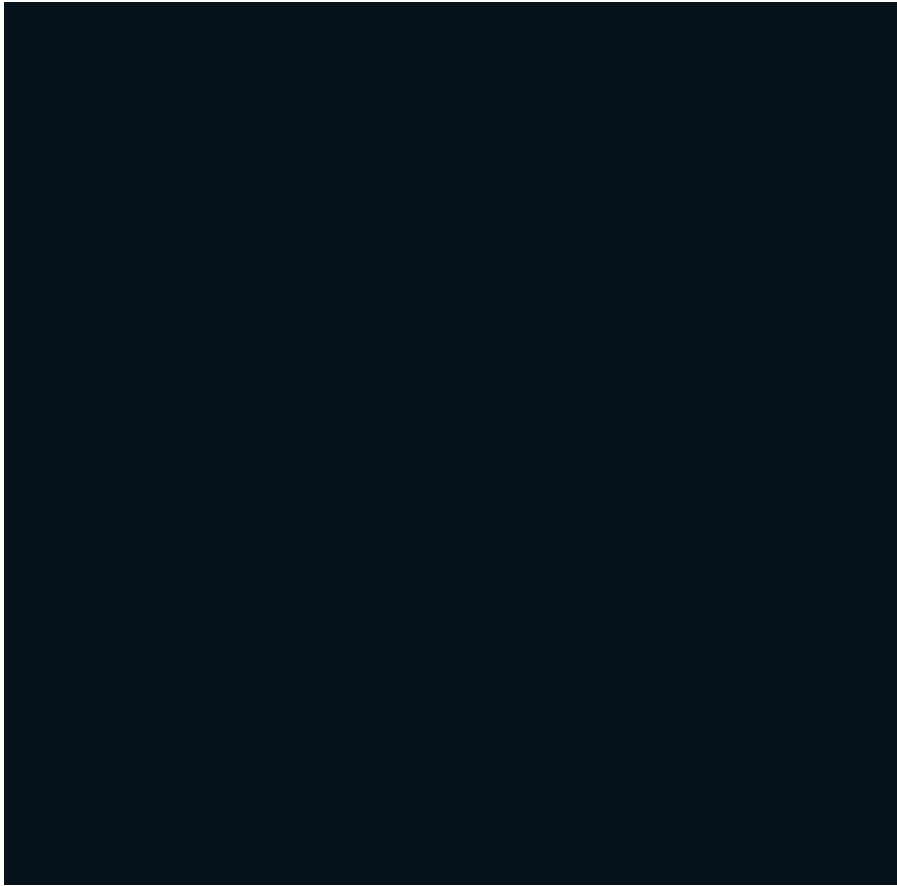
perspektiv #1

konkurransprogrammet

Konkurransprogrammet er dokumentet som beskriver innbyders intensjoner, behov og økonomiske begrensninger, og er ment å gjøre deltagerne kjent med de etterspurte forhold på kort tid. Selv om konkurransprogrammet ofte har varierende kvalitet, er det sjelden rom for avvik. Er det overhode mulig å utfordre premisene i en tid der økonomiske kalkyler overskygger mer enn noen gang?

Ved oppstarten av diplomarbeidet vil det valgte konkurransprogrammet danne grunnlag for arbeidets overordnede karakter. Tematikk, problemstilling og oppgavestilling vil i sin helhet bli adoptert fra de programmatisk forutsetningene som foreligger i konkurransen.

I det videre arbeidet vil det både av naturlige og akademiske grunner være viktig å stille seg kritisk til disse forutsetningene, og behandle dem mer som et utgangspunkt enn som ubestridelige aksiomer. Det er viktig at vi står fast ved vår rolle som studenter, og at vi ikke forsøker å imiterere noen profesjonell utøvelse av faget, i den grad det finnes noen forskjell. Når det er sagt skal det heller ikke foretas radikale brudd med programmet, bare for det radikale elementets skyld. Heller kan det gi seg utslag i størrelser, bevarings spørsmål, sted og funksjoner.

perspektiv #2

veien videre

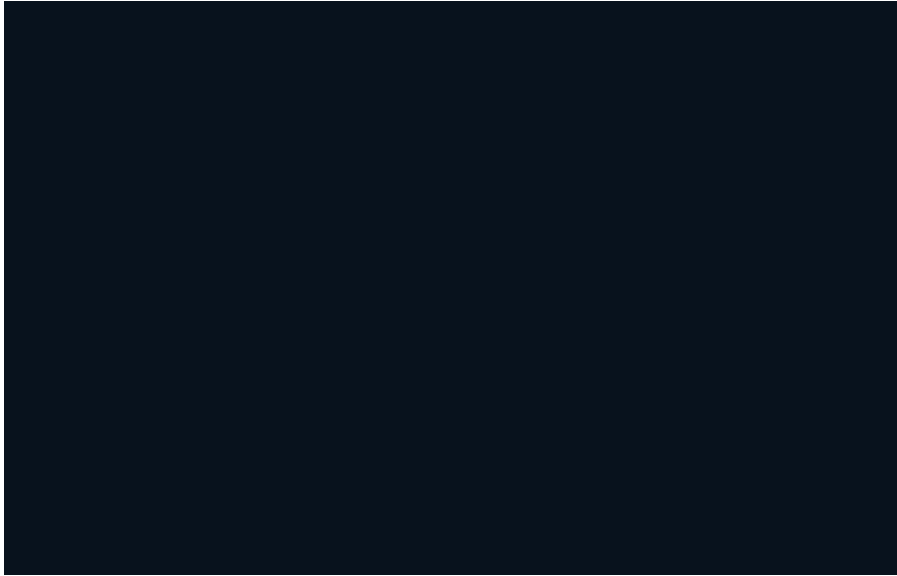
utsikter

En tradisjonell diplomoppgave utfordrer kandidaten til å begrunne, undersøke og forberede det kommende arbeidet. Må en akademisk oppgave gjøres på denne måten? Hva skjer når akademisk dekantering skyves til side for konkurranseformens uforutsette premisser?

Med tidsknapphet kommer også uforutsigbarhet, og vi vet følgelig ikke hvilke oppgaver vi kan bli stilt overfor ved semesterstart. I skrivende stund foreligger det ingen konkrete planer om å avholde åpne konkurranser i de skandinaviske landene rundt tidspunktet for oppstart. Det er imidlertid kort tid fra en innbyder tar kontakt til konkurransen lyses ut av foreningene, så det er fremdeles en reell mulighet for at noe vil dukke opp.

Det er vanskelig å vite hva som planlegges utenfor norden både på grunn av språk og omfang, men man kan regne det som sikkert at det ved oppstart vil foreligge et knippe europeiske -, og muligvis én eller flere nordiske konkurranser.

Dersom det ved tidspunktet for oppstart av diplomarbeidet skulle vise seg at det ikke foreligger noen egnet konkurranse, vil ønsket om å bruke konkurransen som grunnlag falle bort til fordel for en alternativt utarbeidet diplomoppgave som beskrevet i vedlegg. Den alternative oppgaven legger mange av de samme tankene til grunn når det kommer til skala, tema og arbeidsmetodikk, men har likevel sin egen, helt uavhengige begrunnelse og logikk.

metode

undersøke

Vi skal undersøke, utforske og studere, men samtidig prestere. Med fryktløshet prøve ut og feile. Et av våre viktigste mål gjennom diplomarbeidet er å bevare gleden og lekenheten gjennom semesteret.

modell

Aktivt bruke modell som verktøy for utvikling og utforskning. Dekke hele spekteret med jobbing i alle skalaer. Det vil være nyttig som en metode for å drive prosjektet videre, og for å tenke gjennom hvordan ting faktisk henger sammen.

skissering

Vil være det viktigste verktøyet sammen med modellering. Materialet skal scannes og arkiveres, med mål om at vi underveis skal produsere ting som skal kunne brukes til presentasjon.

detaljer

kilder

Lipstadt, Hélèn (1989) *The Experimental tradition : essays on competitions in architecture*

Holling, Crawford S. (2001) *Understanding the Complexity of Economic, Ecological and Social systems*

Brochmann, Odd (1986) *Disse arkitektene*

Nettsteder for utlysning av arkitektkonkurranser

Norge	www.arkitektur.no
Sverige	www.arkitekt.se
Danmark	www.arkitektforeningen.dk
Finland	www.safa.fi
Island	www.ai.is
EU	www.ted.europa.eu
Europa	www.europaconcorsi.com
Verden	www.uia.archi

kontakt

anders olivarius bjørneseth
andersolivarius@gmail.com
+47 48186342

thomas skinnemoen
thomas.skinnemoen@gmail.com
+47 47376596

